

Народна консерваторія брала активну участь у пропаганді музичного мистецтва. Педагоги і учні консерваторії брали участь в міських концертах, що сприяло залученню до мистецтва широких мас трудящих. Так з програми виступів Українського національного хору дізнаємося про виконання З. Комінеком «Фауст-фантазії» Гуно-Сарасате та «Легенди» Г.Венявського [8] і виконання «лектором народної консерваторії З.Комінеком сцен з балету Беріота та ученицею народної консерваторії п. Драгомирецькою «Вечора» К.Стеценка» [9].

Таким чином, факти діяльності чеського музиканта-скрипаля Зденека Рудольфовича Комінека дають можливість говорити про вплив його особистості на стан музичної освіти на Кам'яниччині, що здійснювався як важлива складова культурно-історичного процесу подільського регіону.

Список використаних джерел:

1. Рахманова М. П. Народная консерватория // Москва. Энциклопедия. Москва: БРЭ, с. 550.
2. ДАХМО (Державний архів Хмельницької області) – Ф. р-1128 Статут, кошторис і відомості на видачу зарплати лекторам і службовцям Народної консерваторії м. Кам'яничя-Подільського. 1920 р. – Оп. 1. – Спр. 96. – 9 арк.
3. ПААП (Приватний архів Анатолія Прияна) – Збірка знімок та особистого архіва родини Комінек.
4. ДАХМО – Ф. р-1128. – Оп. 1. – Спр. 113. Описи і списки театрального майна, зареєстрованих і реквізованих музичних інструментів, посвідчень працівників підвідділу мистецтв. – 6 арк.
5. Грінченко М. Народна Консерваторія у м. Кам'яничі на Поділлі / Микола Грінченко // Наше життя № 2. – 1920. – Серпень. – С. 4.
6. ДАХМО – Ф. р-1128. – Оп. 1. – Спр. 96. – 2 арк.
7. ДАХМО – Ф. р-1128. – Оп. 1. – Спр. 96. – 1 арк.
8. ДАХМО – Ф. р-1515 Ураїнський національний хор м. Кам'яничя- Подільського – Оп. 1. – Спр. 2. – 41 арк.
9. ДАХМО – Ф. р-1515. – Оп. 1. – Спр. 2. – 42 арк.

Лісова І.В.

здобувач, асистент,

Київський національний університет культури і мистецтв

ЦІННІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИВАТНОЇ КНИЖКОВОЇ КОЛЕКЦІЇ

Культурне значення будь-якого колекціонування велике, оскільки воно не лише сприяє збереженню предметів збирання, які мають значну культурну цінність, але й впливає на розвиток науки, освіти, збагачує духовне життя суспільства.

Термін «колекція» трактується як систематизоване зібрання однорідних предметів, що становлять науковий, художній, історичний інтерес (картин та ін. творів мистецтва, монет, мінералів, тварин, рослин, марок тощо), що застосовують і до державних чи громадських зібрань, і до тих, що належать приватним особам. У словнику основних музейних та екскурсійних термінів колекція культурних цінностей визначається як однорідні або підібрані за певними ознаками різноманітні предмети, які, незалежно від культурної цінності кожного з них, зібрані разом становлять художню, історичну, етнографічну чи

наукову цінність, а колекція музейна – як частина предметів основного фонду, що представляють собою групу музейних предметів, сформовану за однією чи кількома ознаками (за типом предметів, походженням, функціональним призначенням тощо) [6, с. 373].

Іноземні спеціальні довідники, зокрема «Harrods's librarian's glossary and reference book», «The Librarians' Glossary of Terms Used in Librarianship, Documentation, and the Book Crafts, and Reference Book» дають тлумачення терміну «колекція» як сукупності книг чи інших одиниць зберігання, об'єднаних спільною темою, або однорідних предметів, зібраних однією особою чи організацією. «Спеціальна колекція» має наближене визначення і характеризується як зібрання книг, пов'язаних з місцевою історією, видатними людьми або об'єднаних певною темою чи періодом, що зберігаються в універсальній бібліотеці [1, с. 654]. «Книжкова колекція» в даному словнику визначається як зібрання книг, які в наслідок їхнього бібліографічного інтересу, змісту (історичного чи фактичного), історії окремих примірників чи їхньої рідкості викликають постійну зацікавленість колекціонерів [1, с. 81].

Серед вітчизняних профільних довідкових видань лише «Словник книгознавчих термінів» дає визначення поняттю «колекція». Він трактує її як систематизоване зібрання однорідних предметів чи творів мистецтва (зокрема книг, рукописів, гравюр, листівок). Колектив авторів наголошує, що колекціонування передбачає збирання, вивчення і систематизацію матеріалу, завдяки чому воно принципово відрізняється від простого збирання [7, с. 77].

Отже, колекція – це систематизоване зібрання предметів, пов'язаних спільністю однієї чи декількох ознак, які, як правило, мають наукову, історичну, меморіальну, художню, інформаційну чи іншу культурну цінність. Колекція формується у результаті цілеспрямованої роботи по її організації. У процесі колекціонування збирають різноманітні речі в залежності від сфери інтересів. Однак, з усіх предметів колекціонування саме книга несе найбільш пізнавальну, моральну та естетичну інформацію. Книга – складний культурний об'єкт, який поєднує в собі інформаційний, предметний (матеріальний), знаковий та символічний зміст.

Історія пізнається людством через книгу. Книгозбирання та захоплення книгою пояснюється тим, що вона є засобом збереження практичних знань, джерелом соціальної інформації. Акцент у колекціонуванні ставиться на книзі як дорогій, цінній речі.

Для визначення особливого ставлення людини до книги, яке переходить у пристрасть до колекціонування, загальноживим є поняття «бібліофілство», що буквально означає любов до книги як до твору мистецтва та до історичного документа, пам'ятки старовини, культурної цінності.

Метою приватного книжкового колекціонування є збереження та передача від покоління до покоління рідкісних і цінних видань, перешкодження їх розпорошенню та фізичному знищенню. Книга містить у собі єдність тексту (інформації), естетики (оформлення книги) і престижу (володіння цією книгою). Бібліофіл не лише збирає та зберігає книги, але й здійснює кількісний та якісний відбір рідкісних видань, систематизує їх за певними принципами, спираючись на власні смаки, наукові та професійні інтереси.

Власник книжкової колекції виступає у ролі її дослідника та популяризатора. Його характеризує творче ставлення до книги, через яке визначається і творчий підхід у прагненні володіти цінною книгою. Бібліофіла

цікавить зміст книги, її оформлення, тираж, історія написання та розповсюдження.

Бібліофільство відіграє важливе значення у житті суспільства. Людство завжди буде мати потребу у найбільш повному виявленні, описі та вивченні всієї сукупності книжкових пам'яток культури. Створюючи книжкову колекцію, власник ставиться до книги як до продукту духовної та матеріальної культури і колекціонує книги виключно з культурною метою.

Ціннісна характеристика книжкової пам'ятки обумовлена сполученням цінності змісту та форми видання. Групу книжкових пам'яток становлять видатні в історико-культурному відношенні видання:

- створені на початкових етапах історії книги (рукописні книги, інкунабули, стародруки);

- видання про найбільш значні досягнення в різних галузях діяльності людства: соціально-політичної, економічної, технічної, наукової, культурної (архіви, шедеври світового та вітчизняного книжкового мистецтва, галузеві зібрання, ін.);

- видання, що відображають інформацію про прогресивний розвиток самої книги, її репертуару, типів, видів, текстологічної й редакторської підготовки, художнього оформлення, поліграфічного виконання, матеріальної основи, ін. (зібрання мініатюрних видань, картографічних, образотворчих, нотних видань; книг з художньо виконаними екслібрисами; колекції малої книжкової графіки тощо).

Крім того, підставою для віднесення книги до категорії пам'яток культури можуть служити її індивідуальні особливості, обумовлені специфікою буття в зовнішньому середовищі: незвичайна доля книги; наявність екслібрисів, автографів, нотаток авторів або власників (видатних діячів); належність книги приватним колекціям, музеям книги тощо.

Розвиток суспільного виробництва, науки, поширення освіти спонукають суспільство до зосередження джерел інформації в книгосховищах, які були б загальнодоступними. Людство зацікавлене у зміні соціального статусу приватних книжкових колекцій, в тому, щоб великі колекції цінних і рідкісних видань стали доступні широкому загалу. Приватні книжкові колекції з одного боку, складали основу для великих публічних бібліотек, а з іншого – в подальшому суттєво поповнювали їх фонди. Основна їх функція полягає у збагаченні культури в цілому.

У просторі приватної книжкової колекції книга набуває особливого сенсу, вона принципово відрізняється від точно такої ж книги, яка не належить конкретній людині, впливаючи не лише на творчу чи професійну діяльність, а й на долю свого власника. Основний секрет книгозбирання полягає у створенні цілого із множини, перетворення різного в єдине. Створення книжкових колекцій – особливий тип діяльності, в основі якого лежить не лише інтерес до зовнішньої сторони книги, а й потреба ділитися з іншими своїми відкриттями та спостереженнями.

У сучасному бібліофільстві чітко виділяються інтегративна й культурно-екологічна функції. Інтегративна полягає у спілкуванні та обміні досвідом і культурними цінностями між світовими спільнотами. Саме бібліофільство здатне повернути увагу людства до книги як матеріального та духовного предмета, створити єдиний культурно-інформаційний простір. Культурно-екологічна функція сприяє збереженню та збагаченню пам'яток книжкової культури.

Головними завданнями «екології книжної культури» стають збереження культурного багатства, забезпечення циркуляції та репрезентативності знання й демонстрація єдності природи інформаційного простору та взаємозв'язку різних способів і форм фіксованої інформації [3, с. 242].

Здійснене нами дослідження дозволяє дійти таких висновків:

Колекція – це систематизоване зібрання предметів, пов'язаних спільністю однієї чи декількох ознак, які, як правило, мають наукову, історичну, меморіальну, художню, інформаційну чи іншу культурну цінність.

Різновидом багатопрофільного колекціонування є збирання книжкових колекцій, що сприяє збереженню та передачі рідкісних і цінних видань для наступних поколінь.

Приватна книжкова колекція як носій культурної пам'яті людства займає особливо важливе місце в структурі культурного надбання, завдяки чому книга протягом багатьох століть є духовним багатством людства.

Список використаних джерел:

1. Collection // Harrod's librarians' glossary and reference book: a dictionary of over 10,200 terms, organizations, projects and acronyms in the areas of information management, library science, publishing and archive management / by Ray Prytherch. – 10 th ed. – London: Ashgate, 2005. – С. 151.
2. Колекція // Івченко А. О. Тлумачний словник української мови / Анатолій Івченко. – Х.: Фоліо, 2003. – (Б-ка державної мови). – С. 185.
3. Маркова Т. Б. Библиотека в контексте культуры: философско-культурологический анализ: дисс. ... доктора философских наук: 24.00.01 / Т. Б. Маркова – СПб., 2008. – 326 с.
4. Петрицкий В. А. Мир библиофильства: Вопросы теории, истории, психологии / В. А. Петрицкий. – М.: Наука, 2006. – 400 с.
5. Рац М. В. О собирательстве: заметки библиофила / М. В. Рац. – М.: Новое лит. обозрение, 2002. – 350 с.
6. Рутинський М. Й. Музеєзнавство: Навч. посібник / М. Й. Рутинський, О. В. Стецюк. – К.: Знання, 2008. – 428 с.
7. Словник книгознавчих термінів / В. Я. Буран, В. М. Медведєва, Г. І. Ковальчук, М. І. Сенченко. – К.: Арагга, 2003. – 160 с.
8. Шавыркіна Н. А. Личная библиотека: культурно-исторический анализ / Н. А. Шавыркіна. – М.: Сокол, 2000. – 200 с.

Ляшенко Л.Л.

аспірант;

Науковий керівник: Жукова Н.А.

доктор культурології, доцент, професор,

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

ПРИРОДА ТАЛАНТУ ТА ГЕНІАЛЬНОСТІ ЯК ПРОБЛЕМА КУЛЬТУРИ (НА ПРИКЛАДІ ЖИТТЄВОГО ТА ТВОРЧОГО ШЛЯХУ ВОЛЬФГАНГА АМАДЕЯ МОЦАРТА ТА ЕРІХА ВОЛЬФГАНГА КОРНГОЛЬДА)

Питання природи таланту та геніальності цікавить дослідників ще з часів Давньої Греції. Намагаючись осягнути глибину цього явища та віднайти певні закономірності у появі та становленні геніальних особистостей, зарубіжні